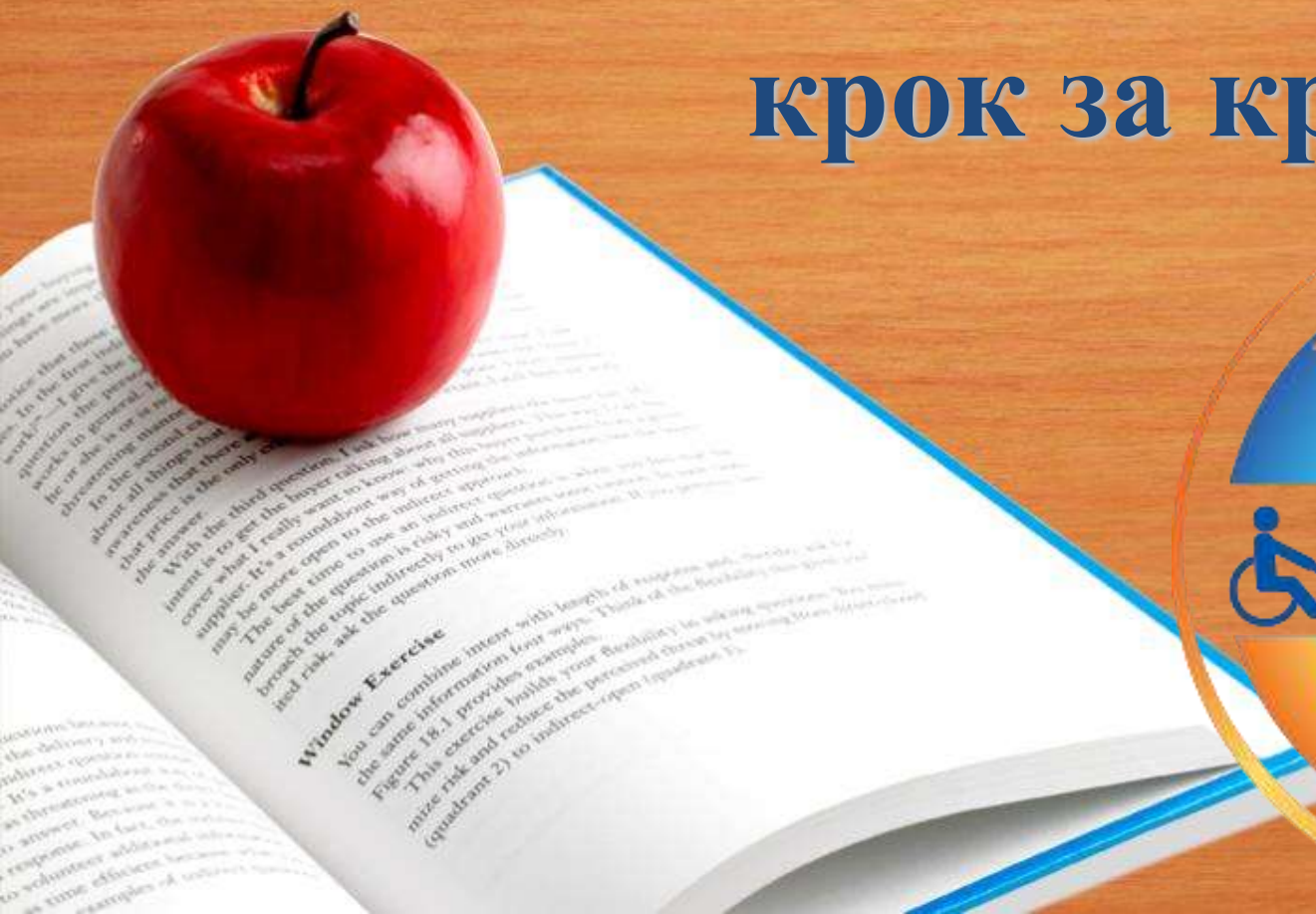

Інклюзивна освіта: крок за кроком

Інклюзивна освіта - це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу.

Концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних демократичних ідей:

УСІ ДІТИ Є ЦІННИМИ Й АКТИВНИМИ ЧЛЕНАМИ СУСПІЛЬСТВА

Інклюзивний освітній заклад – це заклад освіти, який відкритий для навчання всіх дітей, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, соціальних, емоційних, мовних чи інших особливостей.
Цей заклад забезпечує:

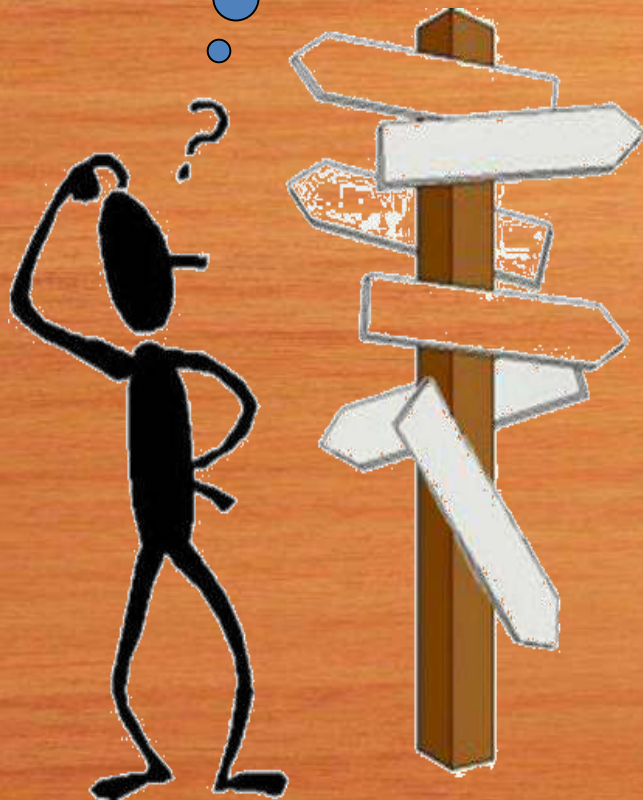
адаптує навчальні програми та плани, фізичне середовище, методи та форми навчання;

співпрацює з фахівцями для надання спеціальних корекційних послуг відповідно до різних освітніх потреб дітей;

створює позитивний клімат у шкільному середовищі;

*Основні принципи
інклюзивної
освіти*

Цінність людини не залежить від її здібностей і досягнень;

Кожна людина має право на спілкування і на те, щоб бути почутою;

Адаптація системи до потреб дитини, а не навпаки;

Справжня освіта може здійснюватися тільки в контексті реальних взаємостосунків;

Всі люди потребують підтримки і дружби ровесників;

Задоволення індивідуальних освітніх потреб кожної дитини;

Визнання спроможності до навчання кожної дитини та, відповідно, необхідність створення суспільством відповідно до цього умов;

Рівний доступ до навчання у загальноосвітніх закладах та отримання якісної освіти кожною дитиною;

Командний підхід у навчанні та вихованні дітей, що передбачає залучення педагогів, батьків та спеціалістів.

Що ж мають на увазі під поняттям «діти з особливими потребами»?

Це діти, які через різні причини потребують посиленої уваги педагогів, діти, яких природа позбавила можливості на достатньому рівні сприймати світ й почуватися належними до нього внаслідок хвороби, вади чи патологічного стану.

До дітей з проблемами розвитку належать:

- Діти з порушенням інтелекту.
- Діти з відхиленнями в пізнавальному розвитку (ЗПР).
- Діти з порушеннями слуху.
- Діти з порушеннями зору.
- Діти з порушенням опорно-рухового апарату.
- Діти з порушенням мовлення.
- Діти з емоційними розладами, у тому числі з раннім дитячим аутизм (хворобливим станом психіки).
- Діти з порушеннями поведінки і діяльності.
- Діти зі складними комплексними порушеннями.

Інклюзивна освіта
для учнів з типовим розвитком:

вчить природно
сприймати та
толерантно
ставитися до
людських
відміностей

розширює
можливості
для налагодження
нових
дружніх
стосунків

надає
стимули
до
співпраці

забезпечує можливість
навчатися на основі
ширшого набору
форм і методів
роботи

дає змогу
набувати
лідерських
навичок

допомагає
розвинути
в собі
творчість
та
винахідливість

Учням з особливими освітніми потребами
інклюзивна освіта:

Сприяє
когнітивному,
фізичному,
соціальному та
емоційному
розвитку

Забезпечує
відповідні їхній
віковій категорії
рольові моделі
однолітків

Створює можливості для
навчання в
реалістичному/приро
дному середовищі

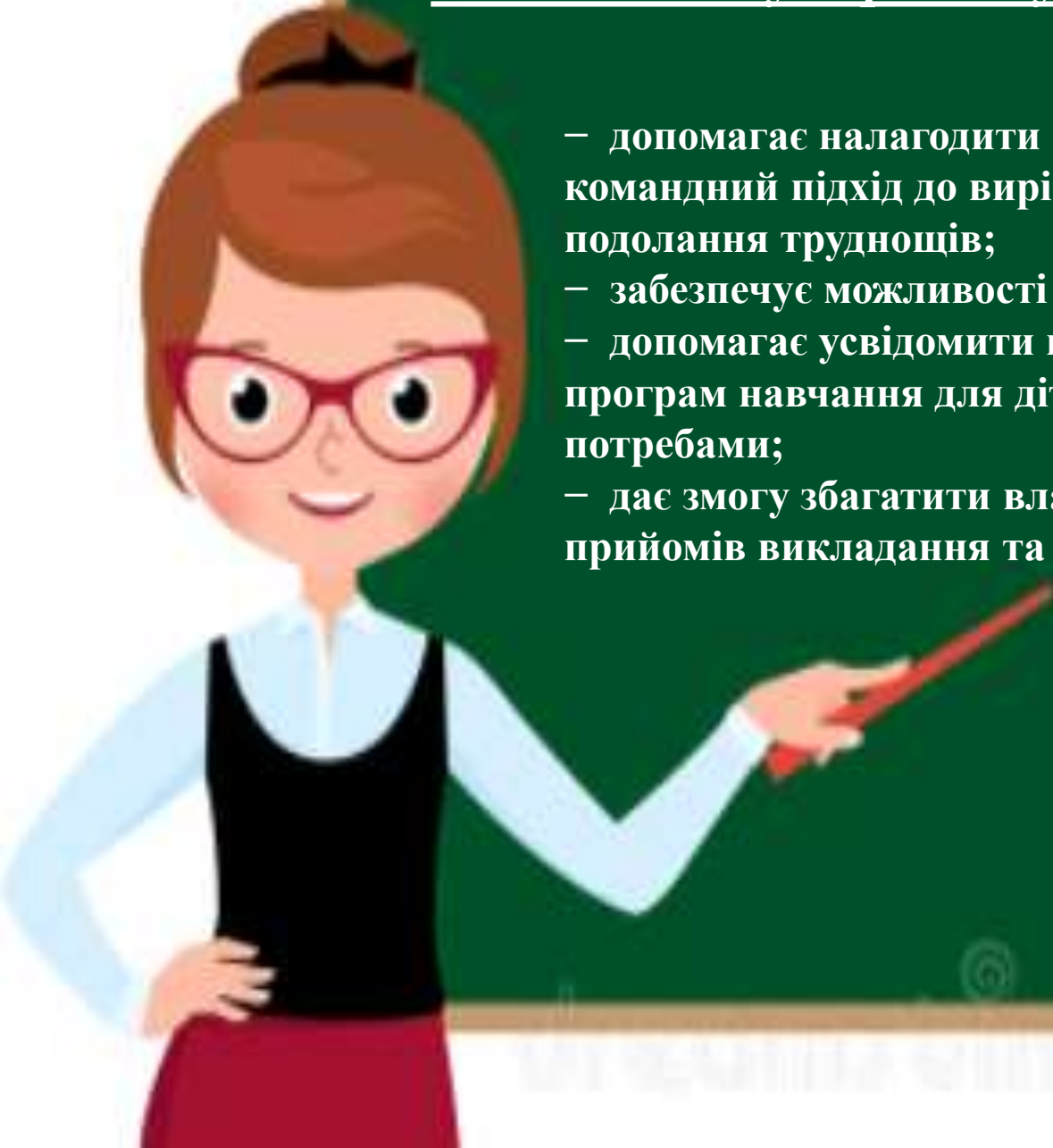
Дає змогу підвищувати
самооцінку й відчувати
себе частиною цілого

Забезпечує рівний
доступ до навчання

Розширює можливості
для налагодження нових
дружніх стосунків

Педагогічному персоналу інклюзивна освіта:

- допомагає налагодити співпрацю й застосовувати командний підхід до вирішення проблем і шляхи подолання труднощів;
- забезпечує можливості для професійного розвитку;
- допомагає усвідомити важливість розроблення програм навчання для дітей із різноманітними потребами;
- дає змогу збагатити власну палітру методів і прийомів викладання та навчальних стратегій.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

1. Хто приймає рішення про відкриття інклюзивного класу?

Відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, рішення про відкриття інклюзивного класу приймається керівником загальноосвітнього навчального закладу з урахуванням освітніх запитів населення за умови наявності необхідної матеріально-технічної та методичної бази. Відповідних педагогічних кадрів і приміщень.

Підстави для створення інклюзивного класу:

- **заява** батьків або законних представників дитини з особливими освітніми потребами;
- **висновок** ІРЦ.

2. Кількість учнів у інклюзивному класі?

Для забезпечення ефективності навчально-виховного процесу у класі з інклюзивним навчанням кількість учнів з особливими освітніми потребами становить:

1-3 дитини із числа дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим слухом чи зором, легкими інтелектуальними порушеннями;

Не більш як 2-є дітей із числа сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення, у тому числі з дислексією, розладами спектру аутизму, іншими складними порушеннями розвитку (порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату у поєднанні з інтелектуальними порушеннями чи затримкою психічного розвитку) або тих, що пересуваються на візках.

3. За якими програмами та підручниками навчаються діти в інклюзивному класі?

Навчання у класах з інклюзивним навчанням, здійснюється за типовими навчальними планами, програмами, підручниками та посібниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки України для загальноосвітніх, у тому числі спеціальними підручниками.

Передумовою забезпечення успішності навчання дитини з ООП в загальноосвітньому навчальному закладі є індивідуалізація навчально-виховного процесу, що виражається у плануванні **індивідуальної програми розвитку, яка має на меті:**

- ✓ розробку комплексної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами;**
- ✓ пристосування середовища до потреб дитини;**
- ✓ надання додаткових послуг і форм підтримки у процесі навчання;**
- ✓ організацію спостереження за динамікою розвитку учня.**

4. Що таке ІПР?

Індивідуальна програма розвитку – це письмовий документ, який загалом є контрактом між педагогічним колективом і батьками чи законними представниками дитини. Він закріплює вимоги до організації навчання дитини, зокрема визначає характер освітніх послуг і форм підтримки.

На кожного учня з особливими освітніми потребами група фахівців з обов'язковим залученням батьків учня або його законних представників складає ІПР. Її затверджує керівник загальноосвітнього навчального закладу і підписують батьки або законні представники дитини.

***Мета ІПР* — визначити стратегії, ресурси, технології, спрямовані на забезпечення прогресу розвитку учня.**

ІПР переглядають двічі на рік, а за потреби й частіше, з метою її корегування.

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

Загальна інформація про дитину

- ім'я та прізвище, вік, телефони батьків, адреса, дата зарахування дитини до школи та строк, на який складається програма.
- проблема розвитку (інформація про особливі освітні потреби)

Наявний рівень знань і вмінь

- вміння, сильні якості та труднощі, стиль навчання, якої допомоги потребує,
- інформація щодо впливу порушень розвитку дитини на її здатність до навчання

Спеціальні та додаткові освітні послуги

- розклад занять з відповідними фахівцями,
- кількість і тривалість занять

Адаптації/модифікації

- облаштування середовища, застосування належних навчальних методів, матеріалів, обладнання, урахування сенсорних та інших потреб дитини

Індивідуальну програму розвитку розробляє група фахівців, у склад якої входять:

- ✓ **заступник директора з НВР;**
- ✓ **вчитель початкових класів (класний керівник);**
- ✓ **вчителі;**
- ✓ **асистент учителя;**
- ✓ **практичний психолог;**
- ✓ **учитель-дефектолог;**
- ✓ **соціальний педагог;**
- ✓ **вчитель-дефектолог (з урахуванням освітніх потреб дитини з ООП);**
- ✓ **батьки або законні представники дитини.**

5. Хто такий асистент вчителя?

Посада асистента вчителя з'явилася у зв'язку із запровадженням інклюзивної освіти – з ініціативи Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Міністерством соціальної політики було доповнено Класифікатор професій.

Посаду асистента вчителя передбачено Типовими штатними нормативами загальноосвітніх навчальних закладів, а основні завдання описані в Постанові Кабінету Міністрів України від 15.08.2011р. №872

Основне завдання асистента вчителя – допомога вчителю в забезпеченні особистісно зорієнтованого, індивідуального підходу в освітньому процесі, зокрема у створенні ІПР для дитини з ООП.

6. Корекційно-розвиткова робота з учнями з ООП

кількість годин на корекційно-розвиткові заняття:

- *3-5 год. — для дітей —*
з порушеннями опорно-рухового апарату;
із затримкою психічного розвитку;
зі зниженим зором чи слухом;
з легкими інтелектуальними порушеннями;
- *5-8 год. — для дітей —*
сліпих;
глухих;
з тяжкими порушеннями мовлення;
з розладами спектра аутизму, іншими складними порушеннями розвитку (порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату в поєднанні з інтелектуальними порушеннями чи затримкою психічного розвитку тощо).

Як правило, корекційно-розвиткові заняття проводять після уроків.

Однак, якщо учень з особливими освітніми потребами навчається за індивідуальним навчальним планом і програмою, то корекційно-розвиткові заняття можна проводити за рахунок часу, відведеного на вивчення предмета, який учень не вивчає.

8. Контроль й оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивному класі

Особливу роль у навчальному процесі відіграє оцінювання діяльності дитини, без якого неможлива повноцінна взаємодія між учителем і учнем. В інклюзивній освіті пріоритет надається якісному оцінюванню навчання, умінню здійснювати самоаналіз та самооцінку. Із цією метою використовується форма оцінювання та накопичення інформації – **портфоліо.**

В інклюзивному класі портфоліо доповнює критерії оцінювання навчальних досягнень учнів та являє собою зібрання робіт учнів, які забезпечують бачення слабких та сильних сторін.

Спосіб фіксування, накопичення та оцінки індивідуальних досягнень дитини з особливими освітніми потребами протягом певного періоду часу.

Портфоліо учня

Мета:

- формування в учня відповідальності і самостійності навчання;
- розвиток вміння давати якісну оцінку результатів власного навчання та діяльності;
- розвиток вміння аналізувати власні інтереси, схильності, потреби і співвідносити їх з наявними можливостями;
- формування пізнавальних інтересів і готовність до самостійного пізнання;
- самостійна добірка матеріалів портфоліо породжує ситуацію успіху, призводить до підвищення самооцінки і впевненості у власних можливостях.

Портфоліо вчителя

Мета:

- розкрити індивідуальні можливості дитини;
- стежити за динамікою навчальних досягнень учня за певний проміжок часу;
- визначати ефективність та відповідність індивідуального навчального плану можливостям дитини, відтак коригувати його.
- стежити за розвитком соціалізації та формуванням особистості учня.
- здійснювати зворотний зв'язок між дитиною, батьками, вчителем.

Розділи портфоліо вчитель добирає для кожної дитини з особливостями психофізичного розвитку окремо.

7. Які чинники сприяють успішному функціонуванню інклюзивного навчання?

- Командний підхід;
- Задоволення індивідуальних потреб учнів;
- Співпраця з батьками;
- Створення сприятливої атмосфери в дитячому колективі.

Форми і методи роботи з батьками

- ❖ **Консультування.**
- ❖ **Семінари-практикуми**
- ❖ **Ділові ігри.**
- ❖ **Проведення спільних свят.**
- ❖ **Батьківські збори.**
- ❖ **Дні відкритих дверей.**

Види знань, умінь і якостей, якими мають володіти вчителі для успішної роботи в інклюзивному середовищі?

- розуміння інклюзії та повага до розмаїття;
- співпраця із зацікавленими сторонами (в тому числі батьками й фахівцями);
- створення позитивного соціального клімату;
- методи викладання, які узгоджуються з принципами інклюзії;
- планування інклюзивного навчального процесу;
- прагнення до неперервного професійного зростання.

Основні завдання для вчителів, що працюють у класі з інклюзивною формою навчання

- Подолати психологічний бар'єр, усвідомити, що такі діти мають рівні можливості вчитися разом з усіма.
- Застосовувати особистісно орієнтовані методи навчання з урахуванням індивідуальних особливостей дітей з ООП.
- Застосовувати стимулюючу систему оцінювання навчальних досягнень учнів.
- Прагнути допомогти дитині з ООП відчувати себе частиною колективу.
- Створювати позитивну атмосферу в класному колективі.

**ДИТИНА З
ОСОБЛИВИМИ
ПОТРЕБАМИ**

БАТЬКИ

ВЧИТЕЛЬ

АСИСТЕНТ
ВЧИТЕЛЯ

АДМІНІСТРАЦІЯ

СОЦІАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГ

ПСИХОЛОГ

ЛОГОПЕД

МЕД-
ПРАЦІВНИКИ

Форми та методи психокорекційної роботи

- Рухливі ігри та ритмічні вправи на розвиток спритності, координації, точності, плавності рухів.
- Вправи на розвиток дрібної моторики пальців рук.
- Вправи на розвиток зорових просторових уявлень, орієнтації у своєму тілі та на аркуші паперу.
- Вправи на розвиток довільної саморегуляції.
- Психогімнастичні вправи.
- Дихальні вправи.
- Вправи на розвиток графічних навичок.
- Сюжетно-рольові ігри, імітаційні вправи, інсценування та ін.

**Як часто доводиться чути від нашого брата
учителя: “Нічого не вийде з цього учня,
безнадійний він...” Хочеться сказати: не
поспішайте з висновками – на вашій совісті
дитина**

В. Сухомлинський

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!